

Deres referanse: 14/595

Vår referanse: 14/04054-2

Dato: 18.01.2015

Høringsuttalelse fra HiØ – lovhjemmel for barnehagers behandling av personopplysninger i forbindelse med dokumentasjon og vurdering

Vi viser til Kunnskapsdepartementets høringsbrev- og notat av 17. november 2014 med forslag til endringer i barnehageloven og tilhørende forskrifter. Forslaget til endringer har vært drøftet av barnehagelærerutdanningens pedagogikkseksjon, og Høgskolen i Østfold gir tilbakemelding på følgende punkter:

1. Innføring av uavhengig tilsyn med barnehagene
2. Presisering av hjemmel for barnehagenes arbeid med dokumentasjon og vurdering
 - o rammene for barnehagens behandling av opplysninger om det enkelte barn
 - o barnehageeiers rett til å bestemme arbeidsformer/metoder i barnehagen
3. Endring av profesjonsbetegnelse: fra førskolelærer til barnehagelærer

Innledningsvis vil vi bemerke at lovforslaget i høringsbrevet omtales som en presisering av gjeldende rett (pkt. 6.1.). Dette er en vurdering vi ved Høgskolen i Østfold ikke er enig i. Vi ser lovforslaget som en radikal utvidelse og redefinering av hva barnehagenes arbeid med dokumentasjon og vurdering skal være, og hvordan profesjonsutøverne i barnehagen skal arbeide med dokumentasjon og vurdering. Dette innebærer at de foreslåtte endringene i loven ses som en radikal *endring i premissene* for barnehagens arbeid med dokumentasjon og vurdering. En slik eventuell endring krever en bred og grundig debatt, noe som ligger utenfor høringsprosessens premisser.

1. Innføring av uavhengig tilsyn med barnehagene

Høgskolen i Østfold slutter seg til forslaget om å innføre uavhengig tilsyn med barnehager og barnehageeier. Ved å gi Fylkesmannen hjemmel til å føre tilsyn med barnehager innføres *et uavhengig tilsynsorgan*, noe høgskolen i Østfold ser som positivt, slik at grenseoppgangene mellom de ulike instansenes rolle og mandat tydeliggjøres. I neste omgang kan det sikre barn og foreldre bedre rettsvern.

2. Presisering av hjemmel for barnehagenes arbeid med dokumentasjon og vurdering

Vi er enig i departementets påpeking av at det finnes uklarheter når det gjelder hjemmelen for barnehagens arbeid med dokumentasjon og vurdering. Vi er imidlertid bekymret for virkningene av de endringene som foreslås.

For det første mener vi at forslaget er upresist i bruken av begrepene *kartlegging* og *dokumentasjon*. Slik vi forstår lovforslaget, omfatter begrepene dokumentasjon og vurdering både en beskrivelse av barnehagens virksomhet og bruk av metoder for å måle barns ferdigheter (kartlegging). Det er etter vår mening viktig å skille mellom dokumentasjon som beskrivelser av det pedagogiske arbeidet barna er en del av og kartlegging av verbalspråk, sosial atferd osv. i den hensikt å avdekke eventuelle avvik i barns forventede utvikling. *Dokumentasjon* skal, etter vår mening fungere som et verktøy for personalet til kritisk å diskutere og utvikle den pedagogiske praksisen, og ikke til å dokumentere enkeltbarns ferdigheter. Fokuset for dokumentasjonene skal være barnehagens innhold og personalets arbeid og ikke enkeltbarns ferdigheter.

Når det gjelder *kartlegging* av barns ferdigheter, bør dette etter vår mening kun brukes når barnehagelæreren, utfra inngående kjennskap til det aktuelle barnet og utfra profesjonelt skjønn, vurderer det som nødvendig supplerings av skjønnsutøvelsen. Dersom en blander begrepene dokumentasjon og kartlegging, står man i fare for å dreie dokumentasjonene mot kartlegging. En slik dreining er ikke ønskelig fordi premisene i kartlegging er definert ut fra ideer om normalitet på ulike områder. Vi vil understreke at det å måle barns ferdigheter ikke er ensbetydende med individuell tilrettelegging.

For det andre, foreslår høringsbrevet å fjerne kravet om aktivt *samtykke* fra foreldrene til bruk av kartleggingsverktøy i barnehagen. Vi mener at forslaget fratrukker foresatte retten til selv å bestemme om egne barns ferdigheter skal kartlegges. Følgelig oppfordrer vi departementet til *ikke* å fjerne kravet om aktivt samtykke fra foreldrene.

For det tredje, argumenterer høringsbrevet med at barnehageeiers juridiske ansvar også innebærer en rett til å velge hvilke system, verktøy og observasjonsmetoder barnehagen skal benytte. Selv om vi er klar over at departementet understreker betydningen av samarbeid mellom eier og barnehagene i denne sammenheng er vi uenige i en forskyving av beslutningsmyndighet. Bakgrunnen for det er tosidig. For det første er utvelgelse av systemer, verktøy og metoder primært et pedagogisk anliggende, og bør derfor ikke sammenblandes med det juridiske ansvaret. I denne sammenhengen er vi redd at handlingsrommet for barnehagelærerens faglige kompetanse og hennes/hans pedagogiske skjønn innsnevres unødvendig dersom forslaget om å flytte beslutningsmyndigheten angående pedagogiske spørsmål fra dem som er pedagogisk ansvarlig over til dem som har det juridiske ansvaret. Ett av kjernepunktene i barnehagelærerens kompetanse er til enhver tid å inngå i lyttende dialoger med det enkelte barn og barnegruppa. Slike dialoger er i neste runde grunnlaget for å kunne vurdere det enkelte barns trivsel, utvikling og ferdigheter og å se når det eventuelt er nødvendig med hjelp og støtte. I første og siste instans er dette et etisk anliggende. Etikken ligger i det å se barnet som et helt, meningsskapende og bidragende menneske: å ta deres uttrykk på alvor (uansett alder og kompetanser) og la disse medvirke i barnehagens hverdag, mer enn

å måle barnet opp mot forhåndsdefinerte standarder for hva som anses som normale kunnskaper og ferdigheter i en gitt alder. Nettopp fordi dette er komplekse prosesser, vil intet system, verktøy eller metode, som er utarbeidet på generelt grunnlag av eksterne aktører, kunne ivareta kvaliteten i arbeidet med barnets trivsel og/eller utvikling.

For det andre, vil vi peke på at et uttalt ønske fra departementets side om samarbeid mellom eier og barnehagene ikke nødvendigvis sikrer at de pedagogisk begrunnede perspektivene illegges tilstrekkelig tyngde. Bakgrunnen for denne påstanden er at de barnehagefaglige kvalifikasjonene ikke alltid er present hos barnehageeierne. I denne forbindelse vil vi minne om at barnehagens tradisjonelle tilnærminger (for eksempel når det gjelder lek og læring) i stor grad skiller seg fra skolens, noe også departementet er tydelig på i høringsbrevet. Når tradisjonene er så forskjellige, samtidig som departementet eksplisitt ikke ønsker at barnehagene skal bli mer lik skolen, fremstår det for oss som et paradoks at myndighetene risikerer å redusere barnehagelærerne sitt faglige handlingsrom. Dette er grunnlaget for at vi ber departementet om å revurdere sitt forslag om å gi barnehageeier avgjørende myndighet når det gjelder arbeidsformene i barnehagen (det høringsutkastet betegner som system, verktøy og observasjonsmetoder), og gi barnehageprofesjonen råderett over sin egen faglige dømmekraft.

3. Endring av profesjonsbetegnelse: fra førskolelærer til barnehagelærer

Pedagogikkseksjonen ved Høgskolen i Østfolds barnehagelærerutdanning slutter seg til forslaget om endring av profesjonsbetegnelse.

Med hilsen

Hans Blom
rektor

Beth Linde
studie- og forskningsdirektør

Kopi til:
Unni Hagen, Avdeling for lærerutdanning
Marianne Hatlem, Avdeling for lærerutdanning